

Aanvraagformulier Macrodoelmatigheidstoets Nieuwe Opleiding**Associate degree Built Environment****Inhoud**

1	Inhoud opleiding en onderwijsprogramma	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Opleidingsprofiel	3
1.3	Beoogde leerresultaten.....	4
1.4	Onderwijsprogramma	5
2	Doelgroep van de opleiding en nadere vooropleidingseisen (indien van toepassing)	5
3	Beroeps-/arbeidsmarktprofiel afgestudeerden	6
4	Afstemming (art. 4 lid 3)	6
5	Analyse verwant (toekomstig) aanbod (art. 5 lid 4)	7
5.1	Verwant aanbod overige hogescholen.....	7
5.2	Eigen profilering: USP's	9
6	Geschatte instroom in de nieuwe opleiding	9
7	Onderbouwing van de arbeidsmarktbehoefte (art. 6 lid 1 sub a in samenhang met lid 2).....	11
7.1	ROA-cijfers.....	11
7.2	UWV spanningsindicator	13
7.3	Onderzoek onder werkgevers (Lexnova).....	14
7.4	Trends en ontwikkelingen	15
8	Noodzaak tot start nieuwe opleiding (art. 6 lid 1 sub b in samenhang met lid 3).....	15
9	Aansluiting instellingsprofiel (art. 6 lid 1 sub b in samenhang met lid 4).....	16
10	Voorste RIO-indeling	17
11	Voorstel ISCED-indeling	17
	Bijlagen	18

Basisgegevens Instelling

Naam instelling(en)¹	De Haagse Hogeschool
BRIN-code(s)	27UM
KvK-nummer(s)	2725591
Contactpersoon aanvraag	[REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]
Contactpersoon CvB	[REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]

Basisgegevens Opleiding

Kenmerk aankondiging	
Naam	Built Environment
Oriëntatie	hbo
Niveau	Associate Degree
Vorm	Voltijd en deeltijd
Gemeente(n) waar de opleiding wordt gevestigd	Den Haag
Taal	Nederlands
Studielast	120 EC
Studieduur	2 jaar
Beroepsvereisten	geen
Capaciteitsbeperking	geen
Beoogde startdatum	1 februari 2027
ISAT-code (indien bekend)	80154
RIO-(sub)onderdeel²	Techniek
ISCED-rubriek (optioneel)	0732

¹ Vermeld in het geval van een joint degree hier ook welke instelling de penvoerder van de aanvraag is

² Voorheen Croho

1 Inhoud opleiding en onderwijsprogramma

1.1 Aanleiding

De faculteit Technologie, Innovatie en Samenleving (TIS) van De Haagse Hogeschool wil vanaf februari 2027 een Associate degree-opleiding (Ad) Built Environment aanbieden. Dit voornemen sluit aan bij een duidelijke marktbehoefte aan professionals op het gebied van de gebouwde omgeving op Ad-niveau. Bovendien speelt de opleiding in op een aantal grote maatschappelijke ontwikkelingen, bijvoorbeeld op het gebied van klimaatverandering en de circulaire economie.

De nieuwe opleiding sluit bovendien goed aan bij het profiel en de ambities van De Haagse Hogeschool. De opleiding past binnen de hogeschoolbrede ambities op het gebied van Leven Lang Ontwikkelen (LLO)-onderwijs. In dat verband wil de opleiding samenwerken met ROC's in de regio (ROC Mondriaan en ROC Leiden). Daarnaast draagt de opleiding bij aan de groeidoelstellingen van zowel de hogeschool als de faculteit Technologie, Innovatie en Samenleving (TIS). Tot slot is er sprake van synergie met drie bestaande bacheloropleidingen binnen het domein Built Environment: Bouwkunde, Civiele Techniek en Ruimtelijke Ontwikkeling.

1.2 Opleidingsprofiel

Professionals in het domein Built Environment houden zich bezig met het inrichten (ontwerpen, construeren en beheren) van de leefomgeving, zowel onder- als bovengronds. Sociaaleconomische, politieke, ecologische en andere maatschappelijke ontwikkelingen spelen hierbij een belangrijke rol. We gaan hieronder in op een aantal van deze ontwikkelingen.³

Een eerste belangrijke ontwikkeling is de klimaatverandering. De opwarming van de aarde dwingt ons op een andere manier na te denken over de inrichting van onze leefomgeving. We moeten rekening houden met extreme regenval, langdurige droogte en meer warmtestress in steden. In het Klimaatakkoord (Het akkoord van Parijs) zijn ambitieuze afspraken gemaakt over het terugdringen van de CO₂-uitstoot. Dat vraagt om andere ontwerpen, beheer en materiaalgebruik. Hierdoor verandert het ontwerp- en uitvoeringsproces bij nieuwe gebouwen en infrastructuur continu.

Een tweede ontwikkeling is het toenemende belang van de circulaire economie. Hergebruik van materialen en energie is een voorwaarde geworden in het werk van de nieuwe built environment-professionals, die steeds meer denken en handelen vanuit cyclische systemen. De built environment-professional zet materialen, componenten, elementen en objecten zodanig opnieuw in dat de maximale waarde ervan behouden blijft en dat tegelijkertijd een minimale hoeveelheid afval wordt geproduceerd.

Een derde ontwikkeling is de enorme vraag naar betaalbare woningen voor starters en ouderen. Om deze grootschalige huisvestingsopgave op te lossen, moeten we schakelen tussen nationaal niveau voor de randvoorwaarden en lokaal niveau voor de uitvoerings- en inpassingsmogelijkheden. Daarbij worden we steeds vaker geconfronteerd met kleinschalige projecten, waarbij burgerinitiatieven de richting bepalen in plaats van grote institutionele partijen.

De Ad-opleiding Built Environment leidt studenten op tot professionals met een brede basiskennis van de built environment. BE-professionals werken vanuit de thema's wijken, wonen, wegen en water aan praktijkgerichte, duurzame oplossingen voor concrete uitdagingen in de grootstedelijke delta en maken deze oplossingen operationeel voor de mensen die elke dag 'met de voeten in de klei' aan het bouwen zijn. De opleiding combineert theoretische kennis en praktische vaardigheden, met een sterke focus op het oplossen van reële problemen in de gebouwde omgeving met behulp van digitale

³ Bron: Domeinprofiel Built Environment, blz. 13 e.v.

technologieën. Studenten leren innovatieve oplossingen te ontwikkelen voor complexe uitdagingen zoals klimaatverandering, urbanisatie en duurzame ontwikkeling.

Binnen het BE-domein concentreert De Haagse Hogeschool zich op de Stedelijke Delta en het ruimtelijk aspect (ruimtelijke ontwikkeling). Daarmee onderscheidt De Haagse Hogeschool zich van andere aanbieders, bijvoorbeeld de Hogeschool Rotterdam, waar de focus meer ligt op de Rotterdamse haven en integraal bouwmanagement. De Ad Built Environment richt zich op studenten die meer neigen naar maatschappelijke impact en context dan naar harde techniek. In lijn met de Ad-oriëntatie vormt de afgestudeerde Ad'er een schakel tussen het operationele en het strategische niveau: studenten zijn in staat beleid te vertalen naar de werkvloer en een verbindende schakel te zijn in het werkveld van Built Environment.

De studenten van de Ad Built Environment verwerven samenhangende, praktijkgerichte kennis en vaardigheden op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling, bouwkunde en civiele techniek. Zij kunnen die kennis en vaardigheden toepassen bij overheden, woningcorporaties, projectontwikkelaars, bouw- en civieltechnische bedrijven, en architecten- en adviesbureaus. Daar kunnen ze onder andere werken in de volgende functies:

- Werkvoorbereider: verantwoordelijk voor het plannen en organiseren van bouwprojecten, inclusief het maken van planningen en kostenramingen.
- BIM-Modelleur (BIM = Building Information Modelling): ontwerpen en specificeren van bouwprojecten in 3D-modellen, inclusief het technisch uitwerken van ontwerpen.
- Uitvoerder of Assistent-Projectleider: operationele leiding op de bouwplaats, coördineren van werkzaamheden en bewaken van de voortgang.
- Technisch Adviseur of Beleidsmedewerker (op Ad-niveau): adviseren over technische oplossingen of beleidsontwikkeling bij gemeenten of woningcorporaties.
- Ontwerper of Bouwkundig Tekenaar: creatieve en technische ontwerpen maken voor bouwkundige constructies.
- Calculator: berekenen van kosten voor bouwprojecten en opstellen van begrotingen.

1.3 Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten zijn afgeleid van het domeinprofiel van het Domein Built Environment. Dit profiel is in 2022 geactualiseerd, in samenwerking met alle hogescholen uit het domein en tientallen vertegenwoordigers uit de beroepspraktijk. Het profiel beschrijft wat afgestudeerden binnen de Built Environment opleidingen moeten kennen en kunnen. Hiervoor zijn negen kerncompetenties ontwikkeld, die zowel voor de Ad als de bacheloropleidingen gelden. Dit zijn Initiëren, Ontwerpen, Specificeren, Realiseren, Beheren, Managen, Onderzoeken, Communiceren en Professionaliseren⁴. Als voorbeeld is hieronder de uitwerking opgenomen van de eerste competentie, Initiëren:

Je identificeert, analyseert en definieert een voor de maatschappij en/of het beroep relevant vraagstuk of opgave. Je formuleert de context, de randvoorwaarden, de eisen en de doelstelling, zodat een onderbouwd en omkaderd besluit genomen of een actie in gang gezet kan worden.

Voor een Ad-opleiding is het een vereiste dat studenten ten minste 12 competentiepunten behalen. De Haagse Hogeschool heeft ervoor gekozen dat de Ad'er alle competenties ten minste op niveau 1 moet aantonen. Daarnaast kan de student zelf kiezen welke drie competenties hij of zij op niveau 2 wil aantonen. Deze keuze sluit aan bij het mogelijk maken van persoonlijke leerpaden, die aansluiten bij de vraag uit het werkveld en passen bij de voorkeuren van de student.

⁴ Zie voor een volledig overzicht Domeinprofiel Built Environment, blz. 34 (bijlage 1)

1.4 Onderwijsprogramma

De Ad-opleiding Built Environment van De Haagse Hogeschool voorziet de studenten van een integrale basis op het gebied van de gebouwde omgeving op hbo-niveau. De opleiding biedt de studenten kennis en vaardigheden in het vakgebied van civiele techniek, bouwkunde en ruimtelijke ontwikkeling. Studenten leren hoe deze disciplines samenhangen en samenwerken om duurzame oplossingen te creëren voor de gebouwde omgeving.

Het curriculum van de opleiding is gebaseerd op de Haagse Onderwijsvisie en sluit aan bij de persoonlijke leerpaden die binnen het BE-domein in ontwikkeling zijn. De opleiding biedt toekomstgericht, modulair onderwijs waarin studenten grotendeels hun eigen leerroute kunnen vormgeven. BE-thema's als klimaatverandering, circulaire economie en de huisvestingsopgave staan centraal. Het onderwijs volgt het CDIO-model⁵ en combineert technische en professionele competenties (dit zijn de BE-competenties uit het landelijk domeinprofiel). Flexibiliteit en samenwerking met het werkveld maken maatwerk in leertrajecten mogelijk.

De volgende thema's komen in de opleiding aan de orde:

- Herbestemming en renovatie van bestaande gebouwen
- Slimme infrastructuur en mobiliteitsoplossingen
- Circulaire ontwerpstrategieën en -processen
- Levenscyclusanalyse van bouwmaterialen, gebouwen en infrastructuur
- Digital twins
- Projectmanagement
- Financiële haalbaarheid
- Klimaatadaptatie en energietransitie
- Vaardigheden, zoals onderzoeken en interdisciplinair samenwerken.

Bij de vormgeving van het programma is gekozen voor een leerwegaafhankelijke aanpak. Studenten benutten het onderwijsaanbod flexibel en naar eigen behoefte om leeruitkomsten te realiseren. De toetsing vindt plaats op basis van aangetoonde kennis, inzicht en ervaring, ongeacht het gevolgde leertraject. De leeruitkomsten staan dan ook centraal, niet het curriculumaanbod. In de Ad BE werken we met drie structurelementen:

- Registratie: (vooraf) vastleggen van de competentie-ontwikkeling van de student, uitgedrukt in leeruitkomsten;
- Landschap: de context en de leeromgevingen: het onderwijsassortiment;
- Wandeling: de activiteiten(cyclus) binnen een semester, waarbij de student zelf zijn individuele leerroute kan kiezen.

Voor meer informatie over deze aanpak verwijzen we naar bijlage 7.

2 Doelgroep van de opleiding en nadere vooropleidingseisen (indien van toepassing)

De opleiding richt zich op de volgende groepen studenten:

- Mbo4 technici met enkele jaren werkervaring die verder willen studeren om door te groeien in het bedrijfsleven. Zij hebben behoefte aan verdieping op het gebied bouwkunde, infra & mobiliteit en ruimtelijke domein. Ze zijn op zoek naar een korter traject dan een volledige hbo-bachelor.

⁵ Het CDIO-model (Conceive, Design, Implement, Operate) is een onderwijskader voor ingenieursopleidingen dat zich richt op de volledige levenscyclus van producten, processen en systemen

- Recent afgestudeerde mbo4'ers met een technisch profiel die hun kennis willen verbreden en verdiepen om betere of andere baankansen te creëren. Zij hebben behoefte aan een korter traject dan vier jaar.
- Havo-afgestudeerden die willen gaan werken in technisch georiënteerde werkomgeving, maar tegelijk willen doorleren.
- Uitvallers van verwante bacheloropleidingen, met name de bachelor Built Environment; in de begeleiding wordt erop gestuurd om deze uitvallers door te verwijzen naar een relevante Ad-opleiding.

Naast deze specifieke doelgroepen is de Ad Built Environment ook toegankelijk voor andere instromers met een vwo-, havo- of mbo4-diploma. Alleen voor studenten met een havo- of vwo-diploma met een profiel Cultuur & Maatschappij gelden [conform de wet](#) aanvullende eisen. Studenten van 21 jaar of ouder zonder toelatinggevend diploma kunnen de opleiding volgen als ze de 21+-toets succesvol hebben afgelegd.

Om recht te doen aan de behoefte vanuit de arbeidsmarkt en aan de uitgangspunten van het LLO-onderwijs, kiezen we voor een zowel een voltijd- als een deeltijdopleiding, waarbij de deeltijdvariant wordt aangeboden zonder eisen aan de werkplek.

3 Beroeps-/arbeidsmarktprofiel afgestudeerden

De Ad Built Environment sluit aan bij het Domeinprofiel Built Environment Associate degree en bachelor hbo (Traditie & Transitie, 2022; zie bijlage 1). Dit profiel stamt uit 2015, maar is in 2022 geactualiseerd en bijgesteld. Het nieuwe profiel onderscheidt tien aandachtgebieden: Ruimtelijke planning en ontwerp, Water, bodem en milieu, Infrastructuur en mobiliteit, Bouwwerken en techniek, Mens en maatschappij, Bestuur, beleid en recht, Economie, Toegepast onderzoek, Communicatie, en Management en organisatie.

Studenten Built Environment (Ad en bachelor) verwerven volgens het domeinprofiel de voor hun beroep benodigde kennis, vaardigheden en beroepshouding. Met hun technische kennis, communicatieve vaardigheden en kritische houding dragen ze bij aan politieke besluitvorming, ruimtelijke ontwikkeling, ontwerpen, bouwen en beheren van kunstwerken, infrastructuur, openbare ruimten, erfgoed, waterwerken en gebouwen in de verschillende stadia van de levenscyclus en op de verschillende schaalniveaus van straat, stad en streek. Deze uitgangspunten zijn verwerkt in het opleidingsprofiel van de Ad Built Environment (zie blz. 3).

4 Afstemming (art. 4 lid 3)

Overleg met andere hogescholen is er op verschillende manieren geweest. Allereerst is De Haagse Hogeschool nauw betrokken geweest bij de ontwikkeling en de actualisering van het Domeinprofiel Built Environment. Drie medewerkers van De Haagse Hogeschool maakten deel uit van de schrijfgroep⁶ die verantwoordelijk was voor de huidige versie van het domeinprofiel. Daarnaast maakt De Haagse Hogeschool deel uit van het Landelijk Overleg (LaDo) Ad Built Environment. Met andere hogescholen is overleg geweest over het opleidingsaanbod op het gebied van Built Environment.⁷

⁶ Zie voor een overzicht van de betrokken medewerkers het Domeinprofiel, blz. 58

⁷ Zie bijvoorbeeld *Ontwikkelingen in het opleidingsaanbod DBE*, 1 maart 2024 (bijlage 8)

Vanwege de nabijheid heeft De Haagse Hogeschool het overleg gezocht met de Hogeschool Rotterdam over de Ad Built Environment, omdat beide hogescholen actief zijn in dezelfde regio⁸. Tijdens deze gesprekken zijn afspraken gemaakt over de inhoudelijke en regionale focus van de beide hogescholen, zoals hierboven al is aangegeven bij de profilering (3.2). Binnen het BE-domein concentreert De Haagse Hogeschool zich op de Stedelijke Delta en het ruimtelijk aspect (ruimtelijke ordening). Daarmee onderscheidt De Haagse Hogeschool zich van de Hogeschool Rotterdam, waar de focus meer ligt op de Rotterdamse haven en integraal bouwmanagement. Bovendien bedient De Haagse Hogeschool ook een andere regio dan de Hogeschool Rotterdam, met name de regio ten noorden van Den Haag. Overigens hebben de beide hogescholen ook de intentie uitgesproken om samen te werken bij de uitvoering van het onderwijs, onder andere door uitwisseling van docenten.

5 Analyse verwant (toekomstig) aanbod (art. 5 lid 4)

5.1 Verwant aanbod overige hogescholen

De Haagse Hogeschool heeft onderzoeksbureau Lexnova gevraagd een analyse te maken van het verwante en zijdelings verwante aanbod van de Ad Built Environment. Uit de resultaten⁹ blijkt dat het verwante aanbod in eerste instantie bestaat uit de overige opleidingen Ad Built Environment. Er zijn volgens de genoemde analyse geen niet-bekostigde verwante opleidingen.

De Ad Built Environment wordt door drie andere hogescholen aangeboden:

- Avans Hogeschool (voltijd)
- HZ University of Applied sciences (voltijd)
- Hogeschool Rotterdam (voltijd en deeltijd)

Een overzicht van de instroom in deze opleiding is opgenomen in hoofdstuk 6. Hieronder gaan we in op de uitstroom (aantallen gediplomeerden) en de verschillen van de genoemde opleidingen met de voorgenomen Ad Built Environment van De Haagse Hogeschool.

Hogeschool	2020	2021	2022	2023	2024
Avans	15	15	31	29	n.t.b.
HZ UAS	6	20	12	13	
Hogeschool R'dam (voltijd)	-	-	-	-	-
Hogeschool R'dam (deeltijd)	23	34	34	44	n.t.b.
Totaal:	44	69	77	46	n.t.b.

Tabel 1: uitstroom gediplomeerden verwante opleidingen 2020-2024¹⁰

Daarnaast zijn er volgens het onderzoek verschillende zijdelings verwante opleidingen. Deze opleidingen verschillen in inhoud, uitstroomprofiel, toegangseisen en/of vorm (voltijd, deeltijd of duaal). Het gaat daarbij om de volgende opleidingen:

- Ad Bouwkunde
 - Hogeschool Saxion (deeltijd)
 - Hogeschool Windesheim (dual)
- Ad Civiele Techniek Projectvoorbereiding en -realisatie

⁸ Zie bijvoorbeeld Verslag overleg Ad BE HHs HR, 21 februari 2025 (bijlage 9)

⁹ Marktpotentieel Ad Built Environment, deelrapportage: concurrentieanalyse. 11 juli 2025 (bijlage 6)

¹⁰ Bron: Marktpotentieel Ad Built Environment, deelrapportage: concurrentieanalyse, blz. 12 e.v. (bijlage 6)

- Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (deeltijd)
- Ad Bouwmanagement
 - Hogeschool Utrecht (voltijd en deeltijd)
- Ad Bouwtechnisch Medewerker
 - Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (deeltijd)

Bij al deze zijdelings verwante opleidingen is sprake van verschillen ten opzichte van de Ad BE. We noemen er een aantal. De Ad Bouwkunde, die van de vier genoemde verwante opleidingen het meest overeenkomt met de Ad BE, heeft een veel smallere focus: waar de Ad Bouwkunde zich uitsluitend richt op bouwkunde, richt de Ad BE zich veel breder op civiele techniek, bouwkunde en ruimtelijke ontwikkeling. Verder hanteert de Ad Bouwkunde als toelatingseis dat studenten een geschikte praktijkomgeving hebben waar zij opdrachten en beroepsproducten op hbo-niveau kunnen uitvoeren; de Ad BE hanteert geen toelatingseisen behalve de wettelijke vereisten.

Een vergelijkbare analyse kan gemaakt worden ten aanzien van de overige drie zijdelings verwante opleidingen. De Ad Civiele Techniek Projectvoorbereiding- en realisatie is met name gericht op projectmanagement van civiele infra-projecten, terwijl de Ad BE een combinatie van civiele techniek, bouwkunde en ruimtelijke ontwikkeling aanbiedt. De beide opleidingen leiden dan ook deels voor andere beroepen op¹¹. Verder wordt de Ad Civiele Techniek alleen in deeltijd aangeboden.

Ook bij de Ad Bouwmanagement is de focus smaller, deze opleiding richt zich vooral op bouwprojectmanagement en uitvoering. Ook hier vertaalt het verschil tussen de beide opleidingen zich in de beroepen die de afgestudeerden kunnen vervullen. Bij de deeltijdvariant is er ook een verschil in de instroom: bij de Ad Bouwmanagement geldt als toelatingseis dat de student enkele jaren werkervaring en een relevante werkplek heeft. De Haagse Ad Built Environment stelt geen eisen aan werkervaring of werkplek.

Dit geldt ook voor de Ad Bouwtechnisch medewerker. De inhoud van deze opleiding beperkt zich vooral tot bouwkunde, terwijl de focus van de Ad Built Environment veel breder is. Ook hier vertaalt het inhoudelijke verschil zich ten dele in andere beroepen. Tot slot kan de Ad Bouwtechnisch Medewerker alleen in deeltijd gevolgd worden.

Hieronder is een overzicht van de uitstroom uit de zijdelings verwante opleidingen opgenomen:

Opleiding/instelling	2020	2021	2022	2023	2024
Ad Bouwkunde, Saxion	0	6	3	6	n.t.b.
Ad Bouwkunde, Windesheim	17	12	30	27	n.t.b.
Ad Civiele Techniek: Projectvoorbereiding en realisatie, HAN	21	26	37	37	n.t.b.
Ad Bouwmanagement, voltijd, HU	0	8	6	6	n.t.b.
Ad Bouwmanagement, deeltijd, HU	0	0	5	6	n.t.b.
Ad Bouwtechnisch Medewerker (deeltijd), HAN	15	13	11	13	n.t.b.
Totaal	53	65	92	95	n.t.b.

Tabel 2: uitstroom gediplomeerden zijdelings verwante opleidingen 2020-2024¹²

¹¹ Zie voor een overzicht Marktpotentieel Ad Built Environment, deelrapportage: concurrentieanalyse, blz. 10 (bijlage 6)

¹² Bron: Marktpotentieel Ad Built Environment, deelrapportage: concurrentieanalyse, blz. 12 e.v. (bijlage 6)

Uit deze gegevens kunnen we verschillende conclusies trekken. Ten eerste is duidelijk dat er aanzienlijke inhoudelijke verschillen zijn tussen de Ad Built Environment en de zijdelings verwante opleidingen; die verschillen vertalen zich ook in de uitstroom en beroepskansen. Ten tweede is duidelijk dat de uitstroom in absolute zin beperkt is, zeker als we die afzetten tegen de vraag vanuit de arbeidsmarkt (zie hoofdstuk 7). In hoofdstuk 8 gaan we hier nader op in.

5.2 Eigen profilering: USP's

De meest directe 'concurrent' van de Ad BE van De Haagse Hogeschool is de gelijknamige opleiding van de Hogeschool Rotterdam, omdat deze binnen dezelfde provincie actief is. Daarom hebben we in een zeer vroeg stadium de samenwerking georganiseerd op positionering en profielkeuze. Zo zijn er onder meer afspraken gemaakt over de samenwerking met de ROC's. Als Haagse opleiding zullen we met name met de ROC's Mondriaan en Leiden initiatieven ontplooien om de instroom vanuit de doelgroep mbo4-technici te bevorderen. De samenwerking wordt onder meer georganiseerd met behulp van VABOK (Versterking Aansluiting Beroeps Onderwijs Kolom). Er is een subsidieregeling¹³ vrijgemaakt om de aansluiting tussen opleidingen en onderwijssoorten in het beroepsonderwijs te bevorderen, zodat studiewissel en -uitval zo veel mogelijk worden voorkomen. In de VABOK gericht op techniek werken ROC Mondriaan en De Haagse Hogeschool samen aan initiatieven die één op één implementeerbaar zijn in het Ad-BE-traject.

Hieronder zijn de belangrijkste USP's van de Haagse Ad Built Environment opgenomen:

1. **Sterke positionering binnen het onderwijsaanbod in de gebouwde omgeving:** De Ad Built Environment leidt in twee jaar op tot een erkende hbo-graad en vormt daarmee een brug tussen mbo en hbo-bachelors (Bouwkunde, Civiele Techniek, Ruimtelijke Ontwikkeling), met directe inzetbaarheid in het werkveld én naadloze doorstroom naar een bachelor (2+2-structuur).
2. **Maatschappelijke en technologische focus op de Stedelijke Delta:** De opleiding richt zich op de omvangrijke transities in stedelijke gebieden (zoals energietransitie, klimaatadaptatie, duurzame mobiliteit en circulariteit), met specifieke aandacht voor de Stedelijke Delta in Zuid-Holland. Studenten worden opgeleid om maatschappelijke opgaven technisch uitvoerbaar te maken.
3. **Sterke verbinding met de praktijk door co-creatie met het werkveld:** Studenten werken structureel aan actuele praktijkvraagstukken in samenwerking met bedrijven, overheden en lectoraten. Hierdoor ontwikkelen zij een sterk beroepsbeeld en dragen zij bij aan reële oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen.
4. **Flexibele en persoonlijke leerpaden afgestemd op studenten én werkveld:** Studenten kunnen hun eigen route kiezen binnen het domein Built Environment. Eerder verworven competenties worden erkend, en het onderwijs sluit aan bij de onderwijsbehoefte van zowel voltijdstudenten als werkende professionals in de deeltijdvariant.
5. **Interdisciplinair en toekomstgericht curriculum:** De opleiding combineert bouwkunde, civiele techniek en ruimtelijke ontwikkeling in één samenhangend programma, gericht op duurzame, digitale en maatschappelijke innovaties zoals digital twins, circulair bouwen en asset management.

6 Geschatte instroom in de nieuwe opleiding

De landelijke instroom van studenten naar de opleiding Ad Built Environment en verwante opleidingen (Ad (Integraal) Bouwmanagement) bij hogescholen in Nederland is tussen 2020 en 2025 toegenomen. De toename in instroomcijfers toont aan dat de opleiding in voldoende mate aantrekkelijk is voor de doelgroep. Van deze opleidingen trekt de Ad Built Environment de meeste instroom.

¹³ Zie hiervoor <https://www.dus-i.nl/subsidies/versterking-aansluiting-beroepsonderwijskolom>

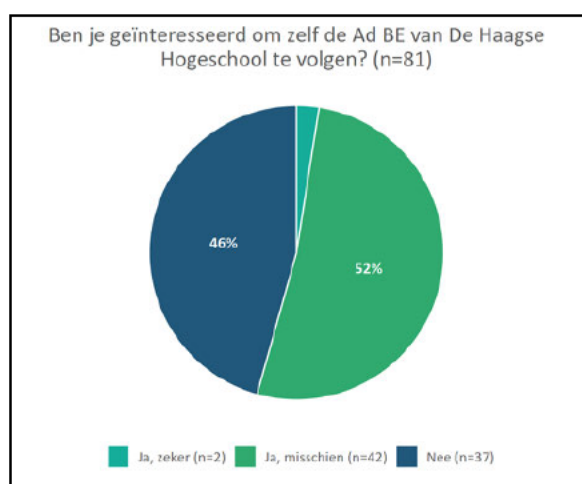
Hieronder is een overzicht gegeven van de instroom in de afgelopen vijf jaar:

Instelling	Opleiding	Vorm	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Avans Hogeschool	Ad Built Environment	VT	41	36	56	74	44	39
Christelijke Hogeschool Windesheim	Ad Bouwkunde	DU	35	33	34	31	30	38
Hogeschool Rotterdam	Ad Built Environment	VT	-	-	-	-	-	25
Hogeschool Rotterdam	Ad Built Environment	DT	-	-	-	-	-	86
Hogeschool Rotterdam	Ad Integraal Bouwmanagement	VT	-	-	3	5	-	-
Hogeschool Rotterdam	Ad Integraal Bouwmanagement	DT	79	61	75	68	72	-
HZ University of Applied Sciences	Ad Built Environment	VT	26	15	18	38	51	30
Saxion Hogeschool	Ad Bouwkunde	DT	16	23	16	9	5	11
Total			197	168	202	225	202	229

Tabel 3: instroom verwante en zijdelings verwante opleidingen 2020-2024¹⁴

De Haagse Hogeschool heeft het eerder genoemde bureau Lexnova ook gevraagd een enquête¹⁵ uit te voeren om de interesse in de opleiding onder potentiële studenten te peilen. Lexnova heeft hiertoe een enquête uitgevoerd bij twee groepen: 1) studenten van (aansluitende) mbo-4-opleidingen in de regio, en 2) werkenden op mbo-4-niveau van aansluitende organisaties uit de regio. In totaal hebben 53 studenten en 28 werkenden de vragenlijst ingevuld. De meeste respondenten (94%) zijn afkomstig uit de provincie Zuid-Holland.

Uit het onderzoek blijkt dat 59% de respondenten het profiel van de opleiding (zeer) aansprekend vindt. Ze waarderen met name de breedte en het praktijkgerichte karakter van de opleiding. Als het gaat om concrete belangstelling om de opleiding te volgen, is 2% zeker geïnteresseerd en 42% mogelijk geïnteresseerd. De belangstelling ligt hoger bij de studenten (70% is zeker of mogelijk geïnteresseerd) dan bij de werkenden (25%). De onderstaande tabel laat dit zien:

Tabel 4: belangstelling voor de Ad Built Environment bij de mbo-doelgroep.

¹⁴ [REDACTED] Bron: Dashboard instroom, inschrijvingen en diploma's, Vereniging Hogescholen.
<https://www.vereniginghogescholen.nl/kennisbank/feiten-en-cijfers>

¹⁵ Rapportage: Instroomenquête, Lexnova, 27 november 2025 (bijlage 10)

Uit deze cijfers blijkt dat er voldoende belangstelling is voor de nieuwe Ad Built Environment bij de beoogde doelgroep. Op basis van de voorgaande peilingen verwacht de opleiding een instroom (voltijd en deeltijd) van 30 studenten per jaar.

Daarnaast is er ook sprake van een mogelijke instroom vanuit de eigen bacheloropleidingen. De Haagse Hogeschool biedt drie verwante bacheloropleidingen aan: Civiele Techniek, Bouwkunde en Ruimtelijke ontwikkeling. De uitval uit deze opleidingen is relatief hoog en bedroeg in de afgelopen negen jaar 40 à 50% in het eerste jaar. Zie de tabel hieronder:

Tabel 5: uitval uit verwante bacheloropleidingen De Haagse Hogeschool

De begeleiding bij De Haagse Hogeschool is erop gericht om deze uitvallers waar mogelijk toe te leiden naar een Ad-opleiding. De Ad Built Environment is hiervoor een geschikte kandidaat.

7 Onderbouwing van de arbeidsmarktbehoefte (art. 6 lid 1 sub a in samenhang met lid 2)

De Haagse Hogeschool heeft onderzoek laten doen naar de arbeidsmarktbehoefte naar afgestudeerden met het profiel Ad Built Environment. Daarvoor is een arbeidsmarktonderzoek uitgezet bij Lexnova¹⁶. Daarnaast is gebruik gemaakt van een aantal openbare bronnen, zoals de ROA-cijfers, UWV-cijfers en de Spanningsindicator. Alle bronnen wijzen dezelfde kant op: ze geven aan dat er een grote vraag is naar Ad'ers binnen het domein Built Environment. Deze arbeidsmarktvrage is structureel en laat de afgelopen jaren bovendien een groeiende behoefte zien. De verwachting is dan ook dat deze vraag ook in de komende jaren toeneemt.

7.1 ROA-cijfers

ROA – arbeidsmarktprognose opleidingstype Ad Built Environment

De opleiding Ad Built Environment wordt door het ROA geclassificeerd onder het opleidingstype Bachelor – bouwkunde, civiele techniek en architectuur. De ROA-cijfers voorspellen voor dit opleidingstype grote knelpunten in de personeelsvoorziening tot 2028. De indicator toekomstige knelpunten in personeelsvoorziening (ITKP) tot 2028 is 0.96. Dit betekent dat de voorspelling van de toekomstige arbeidsmarktpositie voor afgestudeerden (ITA) goed is. Het aantal verwachte baanopeningen binnen dit opleidingstype bedraagt 24.300 (tussen 2025 en 2028) met daartegenover een verwachte instroom van afgestudeerden van slechts 15.200. De volgende tabel laat dat zien:

¹⁶ Lexnova: Macrodoelmatigheidsonderzoek Ad Built Environment De Haagse Hogeschool, Werkveldenquête, 2025 (bijlage 2)

Opleidingstype	Arbeidsmarktprognose variabele	Indicator	Aantal	Totaal % 6 jr.	Gem. jaarlijks %	Typering
Bachelor – bouwkunde, civiele techniek en architectuur.	verwachte baanopeningen tot 2028		24300	29	4.3	Hoog
	verwachte instroom van schoolverlaters tot 2028		15200	18	2.8	Gemiddeld
	ITKP toekomstige knelpunten personeelsvoorziening in 2028	0.96				Groot
	ITA toekomstige arbeidsmarktsituatie in 2026	0.96				Goed

Tabel 6: Arbeidsmarktprognose tot 2028 opleidingstype Bachelor – bouwkunde, civiele techniek en architectuur.¹⁷

ROA – arbeidsmarktprognose beroepsgroep ‘Productieleiders industrie en bouw’

Afgestudeerden van de opleiding Ad Built Environment stromen uit in drie beroepsgroepen: Productieleiders industrie en bouw, Ingenieurs (niet elektrotechniek) en Architecten. Voor elk van groepen voorziet het ROA substantiële tekorten in de personeelsvoorziening tot 2028. Allereerst de Productieleiders industrie en bouw. De Indicator Toekomstige knelpunten beroepsgroep (ITKB) tot 2028 voor deze beroepsgroep is 0.862, wat aangeeft dat er grote knelpunten worden voorzien:

Opleidingstype	Arbeidsmarktprognose variabele	Indicator	Aantal	Totaal % 6 jr.	Gem. jaarlijks %	Typering
Beroepsgroep – productieleiders industrie en bouw	verwachte baanopeningen tot 2028		9.100	15	2.3	Laag
	ITKB toekomstige knelpunten beroepsgroep in 2028	0.862				Groot

Tabel 7: Arbeidsmarktprognose tot 2028 beroepsgroep – Productieleiders, industrie en bouw.¹⁸

ROA – arbeidsmarktprognose beroepsgroep ‘Ingenieurs (niet elektrotechniek)’

Een deel van de afgestudeerden van de Ad Built Environment stroomt uit in de beroepsgroep ‘Ingenieurs (niet elektrotechniek)’. Ook binnen deze beroepsgroep zijn er volgens de ROA-cijfers grote tekorten te verwachten in de personeelsvoorziening tot 2028. De Indicator Toekomstige knelpunten beroepsgroep (ITKB) tot 2028 is 0.835, wat inhoudt dat er grote knelpunten worden voorzien:

Opleidingstype	Arbeidsmarktprognose variabele	Indicator	Aantal	Totaal % 6 jr.	Gem. jaarlijks %	Typering
Beroepsgroep – ingenieurs (niet elektrotechniek)	verwachte baanopeningen tot 2028		13.500	8	1.3	Erg laag
	ITKB toekomstige knelpunten beroepsgroep in 2028	0.835				Groot

Tabel 8: Arbeidsmarktprognose tot 2028, beroepsgroep Ingenieurs (niet elektrotechniek).¹⁹

¹⁷ Bron: Dashboard Arbeidsmarkt naar opleiding en beroep prognoses tot 2028, ROA/POA, 2024
ROA-arbeidsmarktprognose op basis van opleidingstype Bachelor – bouwkunde, civiele techniek en architectuur.

¹⁸ Bron: Dashboard Arbeidsmarkt naar opleiding en beroep prognoses tot 2028, ROA/POA, 2024
ROA-arbeidsmarktprognose op basis van beroepsgroep ‘Productieleiders industrie en bouw’.

¹⁹ Bron: Dashboard Arbeidsmarkt naar opleiding en beroep prognoses tot 2028, ROA/POA, 2024
ROA-arbeidsmarktprognose op basis van beroepsgroep ‘Ingenieurs (niet elektrotechniek)’.

ROA – arbeidsmarktprognose beroepsgroep ‘Architecten’

Hetzelfde geldt voor de beroepsgroep ‘Architecten’, ook een beroepsgroep waarin afgestudeerden van de opleiding Ad Built Environment kunnen uitstromen. Ook in deze beroepsgroep verwacht het ROA grote krapte in de personeelsvoorziening tot 2028. De Indicator Toekomstige knelpunten beroepsgroep (ITKB) tot 2028 is 0.862, wat inhoudt dat er grote knelpunten worden voorzien. Daarmee is het verwachte loopbaanperspectief voor deze beroepsgroep goed te noemen:

Opleidingstype	Arbeidsmarktprognose variabele	Indicator	Aantal	Totaal % 6 jr.	Gem. jaarlijks %	Typering
Beroepsgroep – Architecten	verwachte baanopeningen tot 2028		7.400	12	1.9	Laag
	ITKB toekomstige knelpunten beroepsgroep in 2028	0.837				Groot

Tabel 9: Arbeidsmarktprognose tot 2028, beroepsgroep Architecten.²⁰

7.2 UWV spanningsindicator

Ook de UWV spanningsindicator levert een positief beeld op voor het arbeidsmarktperspectief van de Ad’er Built Environment. Deze spanningsindicator geeft de verhouding weer tussen het aantal openstaande vacatures en het aantal personen met een werkloosheidsuitkering van 6 maanden of korter. Zo betekent een spanningswaarde van 2 dat er twee keer zoveel openstaande vacatures zijn als werkzoekenden. Een beroepsgroep krijgt de typering ‘zeer krap’ wanneer de indicator tussen de 4 en 16 ligt. Voor de beroepsgroep ‘Productieleiders industrie en bouw’ laat de spanningsindicator van het UWV zien dat de arbeidsmarkt zeer krap is: de spanningsindicator van deze beroepsgroep schommelde de afgelopen twee jaar tussen de 13 en 15. Hetzelfde geldt voor de beroepsgroep ‘Ingenieurs (niet elektrotechniek)’. Voor de beroepsgroep ‘Architecten’ is de indicator lager, maar valt nog steeds in de categorie van een krappe arbeidsmarkt. Zie tabel 5:

Spanningsindicator naar beroepsgroep	Q3 2023	Q4 2023	Q1 2024	Q2 2024	Q3 2024	Q4 2024	Q1 2025	Q2 2025
Productieleiders industrie en bouw	13,67	14,72	13,39	14,23	13,15	14,07	13,12	14,27
Ingenieurs (niet elektrotechniek)	14,37	14,59	13,30	13,27	14,57	14,96	13,84	13,92
Architecten	2,57	2,34	2,29	2,55	3,29	3,12	2,95	3,36

Tabel 10: Spanningsindicatoren relevante beroepsgroepen Q4 ‘2022 – Q3 2024²¹

UWV – beroepsgroepen met de grootste arbeidsmarktkrapte

Daarnaast stelt het UWV ook overzichten op van de beroepsgroepen waarbinnen de grootste tekorten worden voorzien²². In deze tabel staat de beroepsgroep ‘Productieleiders industrie en bouw’ op de vierde plaats en de beroepsgroep ‘ingenieurs (geen elektrotechniek)’ op de vijfde plaats. Ook dit overzicht onderstreept weer de grote behoefte aan afgestudeerden van de Ad Built Environment.

²⁰ Bron: Dashboard Arbeidsmarkt naar opleiding en beroep prognoses tot 2028, ROA/POA, 2024
ROA-arbeidsmarktprognose op basis van beroepsgroep ‘Architecten’.

²¹ Bron: UWV, Dashboard Spanningsindicator (Beroepen, per kwartaal)

²² Bron: Dashboard spanningsindicator UWV, 4e kwartaal 2023, UWV

UWV – kansrijke beroepen

Tot slot geeft UWV in haar uitgave Kansrijke beroepen (2024-2025)²³ de volgende bouw-gerelateerde beroepen aan:

Middelbaar beroepsniveau / gespecialiseerd vakmanschap (vervolg)
Werkvoorbereiders en calculatoren grond-, weg- en waterbouw ¹
Tekenaars grond-, weg- en waterbouw ²
(Hoofd)uitvoerders bouw en installatietechniek ²
Werkvoorbereiders en calculatoren bouw en installatietechniek ¹
Tekenaars bouwkunde en BIM modelleurs ²
Bouwkundig inspecteurs, opzichters en adviseurs (EPA- en BENG adviseurs) ^{2,3}

Tabel 11: Kansrijke beroepen binnen de bouw 2024-2025

De genoemde beroepen sluiten goed aan bij de eerder genoemde beroepsrollen die een afgestudeerde van de Ad Built Environment kan vervullen.

7.3 Onderzoek onder werkgevers (Lexnova)

In opdracht van De Haagse Hogeschool heeft Lexnova twee onderzoeken uitgevoerd: een kwantitatief arbeidsmarktonderzoek onder 83 werkgevers, en een kwalitatief onderzoek dat bestond uit 8 uitgebreide interviews onder werkgevers.

Allereest het kwantitatieve onderzoek.²⁴ Hieruit blijkt dat de opleiding het overgrote deel van de werkgevers (84%) (zeer) aanspreekt. Sterke punten die de werkgevers noemen, zijn met name de focus op duurzaamheid, circulariteit en de energietransitie, de combinatie van theorie met de praktijk en de breedte van de opleiding. In het onderzoek is ingegaan op zowel de behoefte aan nieuwe medewerkers als de opscholing van zittende medewerkers.

Voor de behoefte aan nieuwe medewerkers blijkt groot te zijn: 52 van de 83 werkgevers (63%) geven aan dat zij in de komende twee jaar behoefte hebben aan nieuwe medewerkers in loondienst met een (afgeronde) Ad Built Environment. In totaal komt de behoefte binnen de onderzochte populatie uit op minimaal 78 tot maximaal 174 nieuwe medewerkers in de komende twee jaar.

De behoefte aan opscholing van zittende medewerkers is minder uitgesproken, maar nog steeds aanwezig. 18 van de 83 werkgevers (22%) geven aan dat zij in de komende twee jaar behoefte hebben aan het op- of bijscholen van zittende medewerkers door het volgen van een Ad Built Environment. In totaal zou het gaan om minimaal 20 tot maximaal 36 medewerkers.

Het kwalitatieve onderzoek²⁵ bestond zoals gezegd uit gesprekken met 8 respondenten bij potentiële werkgevers in de regio. De respondenten hebben zicht op de ontwikkelingen in het vakgebied van de gebouwde omgeving en op het personeelsbeleid. Zij geven aan dat de afgestudeerden van een Ad Built Environment goede kansen hebben op de arbeidsmarkt. De respondenten zien krapte op de arbeidsmarkt en zijn van mening dat deze krapte blijft aanhouden. Afgestudeerden zouden volgens participanten in de volle breedte binnen de gebouwde omgeving terecht kunnen, bijvoorbeeld bij gemeentes, aannemers, ingenieursbureaus en ontwikkelaars. Functies die participanten noemen die afgestudeerden zouden kunnen bekleden, zijn o.a. uitvoerder, werkvoorbereider, calculator, toezichthouder en specialist en in CAD of BIM.

²³ Kansrijke beroepen 2024-2025 UWV, pagina 3 (bijlage 5)

²⁴ Macrodoelmatigheidsonderzoek, Ad Built Environment, Werkveldenquête, Lexnova, 13 maart 2025 (bijlage 2)

²⁵ Marktpotentieel Ad Built Environment De Haagse Hogeschool, Lexnova, 13 januari 2025 (bijlage 3).

De respondenten geven bovendien aan dat de Ad Built Environment een hiaat in het opleidingsaanbod vult. Ze zijn voor het grootste deel positief over het profiel van de opleiding, zoals blijkt uit de volgende citaten:

- “Ik vind het een bredere opleiding, omdat er gericht wordt op ruimtelijke ontwikkeling, bouwkunde en ook civiel.”
- “Ik denk dat het type opleiding super is, ik werd er heel enthousiast van toen ik het las.”
- “Ik denk dat het een goed initiatief is, vooral omdat de bouwmarkt dit nodig heeft.”
- “Ik denk ook dat een tweejarige opleiding, bijvoorbeeld na een mbo-4 bouwkunde, een ideale opleiding is.”

7.4 Trends en ontwikkelingen

Tendrapporten onderstrepen de tekorten op de arbeidsmarkt binnen het werkterrein van de Ad Built Environment. Dit blijkt onder meer uit het rapport ‘Trends op de Arbeidsmarkt’²⁶ van het Economisch Instituut voor de Bouw. Zo bleef de vacaturegraad 70 openstaande vacatures per 1.000 banen veel hoger dan het landelijk gemiddelde dat rond de 50 vacatures per 1.000 banen ligt. De verwachting is ook dat na 2024 de productie in de bouw weer met 2% toeneemt, waarbij de arbeidsmarktvraag in de bouw weer toeneemt. (Zie ‘Trends op de bouwmarkt’, oktober 2024, EIB)

Andere onderzoeken onderstrepen de conclusies uit het rapport van het Economisch Instituut voor de Bouw. Zo blijkt uit het meest recente EURES-verslag over tekorten en overschotten op de arbeidsmarkt ([Report on labour shortages and surpluses 2023](#)) dat deze ontwikkelingen zich deels ook op Europees niveau voordoen. Bijna de helft van de banen met een tekort aan arbeidskrachten behoort volgens dit rapport tot de bouwsector.

Ook ABN AMRO signaleert de grote tekorten in de arbeidsmarkt, blijkt uit een artikel op de website [aannemervak.nl](#). In dit artikel is aangegeven dat de arbeidsmarkt ook in 2024 onverminderd krap blijft: “In het derde kwartaal van 2024 stonden 25.800 vacatures open, slechts 2.700 minder dan op het toppunt van de krapte in het tweede kwartaal van 2022.” Interessant voor de Ad Built Environment is met name de grote vraag naar vakmensen op middelbaar beroepsniveau die in dit artikel wordt gesignaleerd.

Ook in bredere zin blijft de sector Techniek gekenmerkt door een grote arbeidsvraag. Dit blijkt onder meer uit een interne presentatie²⁷ van de Gemeente Den Haag over de arbeidsmarktontwikkelingen binnen de techniek. Zo signaleert deze presentatie 62.500 onvervulde vacatures binnen de sector. Bovendien verliest de sector netto 2.050 mensen per jaar, de uitstroom is hoger dan de instroom.

8 Noodzaak tot start nieuwe opleiding (art. 6 lid 1 sub b in samenhang met lid 3)

In hoofdstuk 5 is het verwante en zijdelings verwante aanbod van de Ad Built Environment in kaart gebracht. Daaruit blijkt dat de uitstroom van de vier huidige Ad BE-opleidingen tot nu toe beperkt is gebleven: in de jaren 2020 – 2023 schommelde die tussen de 44 en 77 afgestudeerden (over 2024 waren de cijfers ten tijde van dit onderzoek nog niet bekend). Inclusief de zijdelings verwante opleidingen groeide het totaal gediplomeerden van 97 in 2020 tot 141 in 2023. Daarbij dient in beschouwing te worden genomen dat de zijdelings verwante opleidingen significante verschillen ten opzichte van de Ad Built Environment vertonen in instroom, focus en uitstroom (zie voor deze verschillen hoofdstuk 5, blz. 7-8).

²⁶ Trends op de bouwmarkt, oktober 2024, Economisch Instituut voor de Bouw, blz. 5 (bijlage 4)

²⁷ Interne presentatie Gemeente Den Haag, november 2025 (bijlage 11).

De ROA-cijfers over de arbeidsmarktprognose naar opleidingstype Ad Built Environment (zie hoofdstuk 6) laten zien dat er tot 2028 een aantal baanopeningen van 24.300 worden verwacht, tegenover een verwachte instroom van schoolverlaters van 15.200 in dezelfde periode. Dat geeft aan dat de arbeidsmarkt de uitstroom van de verwante en zijdelings verwante opleidingen moeiteloos moet kunnen absorberen. De arbeidsmarktprognoses gericht op de relevante beroepsgroepen (Productieleiders industrie en bouw, Ingenieurs (niet elektrotechnisch) en Architecten) laten een vergelijkbaar beeld zien. Puur getalsmatig is er dus zeker voldoende ruimte voor een nieuwe opleiding Ad Built Environment.

Het eigen onderzoek onder werkgevers van Lexnova (zie 7.3) onderstreept deze conclusie. Zoals aangegeven heeft 52 van de 83 werkgevers (63%) in de komende twee jaar behoefte aan nieuwe medewerkers met een (afgeronde) Ad Built Environment. Daarbij gaat het om minimaal 78 tot maximaal 174 nieuwe medewerkers in de komende twee jaar. Ook deze cijfers laten zien dat er ruimte is voor een Ad Built Environment aan De Haagse Hogeschool.

Tot slot verwijzen we nog naar het overleg dat De Haagse Hogeschool heeft gevoerd met de geografisch meest nabije concurrent, de Ad BE aan de Hogeschool Rotterdam. De afspraken over samenwerking met de verschillende ROC's in de regio en de profilering van de beide opleidingen dragen ertoe bij dat de Rotterdamse en Haagse Ad BE elkaar eerder aanvullen dan beconcurreren.

Samenvattend zijn wij van mening dat de Ad Built Environment van De Haagse Hogeschool een zinvolle bijdrage aan het opleidingspalet vormt, die tegemoet komt aan een grote vraag binnen de arbeidsmarkt en zonder moeite ingepast kan worden binnen het bestaande aanbod aan opleidingen.

9 Aansluiting instellingsprofiel (art. 6 lid 1 sub b in samenhang met lid 4)

De missie van De Haagse Hogeschool is om bij te dragen aan een duurzame en rechtvaardige samenleving door hoogwaardig, praktijkgericht onderwijs en onderzoek. De opleidingen binnen het domein van de Built Environment (Bouwkunde, Civiele Techniek, Ruimtelijke Ontwikkeling en de gewenste Associate Degree Built Environment) doen dit samen met de lectoraten Future Urban Systems (digitalisering) en Global Urban Transition (sociaal). Deze samenwerking geeft ruimte aan de Ad BE-professional om als praktisch sterke verbinder te schakelen tussen beleid, techniek en praktijk. Dit doet hij/zij op basis van een procesmatige integrale benadering en met inzet van digitale vaardigheden.

De Ad-opleiding Built Environment wordt ontwikkeld door de faculteit Technologie, Innovatie en Samenleving (TIS) van De Haagse Hogeschool. De opleiding sluit op verschillende manieren aan bij de ambities van zowel deze faculteit als De Haagse Hogeschool. Allereerst sluit de opleiding aan bij de hogeschoolbrede ambitie voor Leven Lang Ontwikkelen (LLO)-onderwijs. De vraag naar verkorte trajecten op basis van eerder verworven competenties groeit. Dit onderstreept de relevantie van flexibel, gepersonaliseerd onderwijs binnen het kader van Leven Lang Ontwikkelen (LLO). De opleiding kiest daarom voor een variant voor voltijd en deeltijd zonder eisen aan de werkplek.

Een belangrijk pluspunt voor de Ad Built Environment bij De Haagse Hogeschool is daarnaast de beoogde synergie met drie bestaande bacheloropleidingen binnen het domein Built Environment: Bouwkunde, Civiele Techniek en Ruimtelijke Ontwikkeling. Deze drie opleidingen worden eveneens aangeboden door de faculteit Technologie, Innovatie en Samenleving. De Ad-afgestudeerden kunnen dus eenvoudig doorstromen naar deze drie bacheloropleidingen, waarvan het curriculum op dit moment eveneens opnieuw wordt ontwikkeld. Deze doorontwikkeling maakt een optimale

aansluiting mogelijk. Het curriculum van de Ad Built Environment sluit aan bij de persoonlijke leerpaden die binnen het BE-domein in ontwikkeling zijn.

De Haagse Hogeschool is goed gepositioneerd binnen de regio Zuid-Holland en heeft daar een breed netwerk van samenwerkingspartners, met name in het werkveld en met ROC's. Vanuit de drie genoemde bacheloropleidingen is er ook een netwerk binnen de bouwsector, waarvan de studenten van de Ad-opleiding eveneens kunnen profiteren. Binnen de regio is er nauwe afstemming tussen De Haagse Hogeschool en de Hogeschool Rotterdam, die zoals gezegd ook de Ad Built Environment aanbiedt. Daarbij is van beide kanten de intentie uitgesproken om te samenwerking te intensiveren.

10 Voorstel RIO-indeling

De Ad Built Environment valt onder RIO-indeling Techniek (RIO-nummer -80154)

11 Voorstel ISCED-indeling

De Ba Civiele Techniek en Ba Bouwkunde vallen onder ISCED-code 0732, Bouwkunde en Civiele Techniek. Daarom stellen we voor om de Ad Built Environment ook onder deze code te laten vallen.

Bijlagen

1. Domeinprofiel Built Environment. Associate degree en bachelor hbo. Traditie & Transitie. Januari 2022
2. Lexnova: Macrodoelmatigheidsonderzoek Ad Built Environment De Haagse Hogeschool, Werkveldenquête, 2025
3. Marktpotentieel Ad Built Environment De Haagse Hogeschool, Lexnova, 13 januari 2025
4. Trends op de bouwarbeidsmarkt, oktober 2024, Economisch Instituut voor de Bouw
5. Kansrijke beroepen 2024-2025 UWV.
6. Marktpotentieel Ad Built Environment, deelrapportage: concurrentieanalyse. 11 juli 2025
7. Opbouw programma Ad BE
8. Verslag Ontwikkelingen in het opleidingsaanbod DBE, 1 maart 2024
9. Verslag overleg Ad BE HHs HR, 21 februari 2025
10. Instroomenquête Lexnova, november 2025
11. Interne presentatie Gemeente Den Haag, november 2025